

פרוטוקול מס. 22 לד'

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ה', 30 ביוני 1955
י' בחמוז תשמ"ו, בשעה 8.45

ש.ה.

הנוכחים
י. גורי - היו"ר
ח. אריאב
י. בדר
ש. דייך
מ. גנחובסקי
ח. למדן
ז. שפר
א. ציזלינג
מ. קלמר

מזמנים
מר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
מר מ. לנדאו - מטעם משרד האוצר
מר ספיבק - מטעם משרד האוצר

הישיבה נפתחה בשעה 8.45

ס ד ר - ה י ם

א. חוק מס קניה תשי"ג - צו לפטור מסס קניה
ב. המשך הדיון בחוק גמלאות השרים.

מ. לנדאו:
צו זה בא להוסיף לסחורות מחוצרת הארץ את הפטור שהיה קיים עד כה רק לגבי סחורות חוץ, ועל ידי כך להשוות את מצבן.

א. ציזלינג:
אני מבקש לראות את פסקה 9 כפי שהיא לפי הצו הקיים. כן אני רוצה שיימסר לנו מהו הסכום הנוסף בו יצטרכו לשאת המוסדות הנקובים כאן באם יכנס לתקפו השנוי המוצע.

היו"ר י. גורי:
מאחר שיש ערעור על ההצעה, נספל בה בפעם אחרת.

ב. גמלאות לשרים

ק. לוז:
אני רוצה להתנגד להצעתו של א. ציזלינג ששר לא יוכל לקבל גם פיצויים וגם גמלאות. בסעיף של חוק הגמלאות לעובדי המדינה נאמר שנוסף לגמלה יזב אח עבודתו אחרי גיל 60 גם מענק השווה לחלק ה-24 של השנתי כפיל מספר שנות עבודתו. אני חושב כי יש להוסיף גם כאן סעיף מקביל.

א. ציזלינג:
גישתי העקרונית היא כי יש להשוות בין חוק כלל, ולהוסיף רק את הדרוש לשם התחשבות ביתרון הנובע מתפקידם של השרים. על כן יכול למעשה חוק זה להצמצם בשלשה-ארבעה סעיפים.

מר קיטרון:
אני חושב כי דבר זה לי יתכן מכמה סיבות. ראשית כל, הממשלה ידעה בפרוש מה יהיה תכנו של חוק הגמלאות לעובדי המדינה ובכל זאת הכינה חוק נפרד. גם מבחינה משפטית וגם מבחינה עניינית שונה בחלית מצבו של שר המכהן כל עוד יש לו ארון הכנסת, ובין אדם המחבל לעבודה קבועה על סמך בחינה מקצועית ורפואית, שאין לפתור בדרך כלל, וכו'. על כן צריך לדון בכל סעיף אשר רוצים לעשות בו הקבלה.

ק. לוז:
בסעיף 2 נקבע כי המשכורת הקובעת תהיה המשכורת שמקבליה רוב חברי הממשלה. זוהי קביעה בלתי צודקת, ויש לשנות זאת בהתאם לחוק גמלאות עובדי המדינה: המשכורת הקובעת היא משכורתו של האיש, בהתאם לתוספות המשפחתיות והאחרות שהוא זכאי להן. כמו כן, מאחר שנקבע כי אין קשר בין שני חוקי הגמלאות, יש לקבוע פרק פרושיה בו יוגדר מהי קצבה, מהו מענק, וכו'. כן חושב אני כי יש מקום להעביר סעיפים 11(1), 18, 20 ו-21, הסעיפים 23, 47, 50, 63.

א. ציזלינג:
סעיף 2 בחוק זה בא במקום סעיף 63 בחוק של עובדי המדינה.

היו"ר י. גורי:
נחזור לענין זה אחרי שנבדוק יחד עם היועץ המשפטי מהי רשימת הסעיפים שמן הראוי להתאימם. ביחס לדו"ח מבקר המדינה הודעתי ליו"ר הכנסת כי לדעת הוועדה לא רצוני שהדיון בדרך זה יידחה לכנסת השלישית, באשר הוא מכוון לכנסת השניה ולחקופת כהונתה.

לפני כן
ריטה שה.

ע.ע.

א. הרצפלד:

אני מציע להפסיק את הדיון בנושא זה.

א. ציזלינג:

אני מציע לקבל את סעיף היסודי וכל השאר ייקבע בחקנות, באיזור ועדת הכספים.

היו"ר י. גורי:

ליועץ המשפטי: מה דין הצעות לסדר היום שהועברו ע"י הכנסת לוועדות, והן לא הספיקו לדון בתן?

מר קיטרון:

החיצונית בענין זה עם מזכיר הכנסת ועם סגן יו"ר הכנסת ויזניהם אומרים, כי גם אם הכנסת איננה יושבת, מילוח הסקנות לכל חברי הכנסת דינו כדין הנחתן על שולחן הכנסת.

ס ו כ ס :

כל עוד הכנסת לא טייטה את עבודתה באופן רשמי, יש להיות בידי הוועדות להגיש לנשיאות את סיכומיהן בקיר להצעות לסדר היום שהועברו אליהן.

א. ציזלינג:

אני מבקש מהיועץ המשפטי להגיש לנו את הסעיפים בחוק הגימלאות לעובדי הטרינה שיש להם זיכרות לחוק הגימלאות לשרים.

היו"ר י. גורי:

אני מציע לדון היום ב-3 נושאים:
1. לסיים את הדיון בצו מס קנייה;
2. לסכם את המלצות הועדה בקשר לתיקונים בחוק מילווה חובה; 3. לדון בענין גביית 25 פרוטות מכל כרטיס קולנוע.

א. ציזלינג:

אני מציע לדחות לישיבה הבאה את הדיון בקשר לתיקונים בחוק מילווה חובה.

ר. לבראו:

אני מבקש לדחות את הדיון בצו מס קנייה.

הובאה בפני הועדה בקשר לפטור ממילווה או כופר חובה מטעם המסוד "טרפא יצחק" בנחניה, מתוך טענה שזהו בית חולים ציבורי. בדקתי את הענין, ונתברר כי זהו בית חולים פרטי השייך ל-4 אנשים; רפא בשם ד"ר לאופר, קבלן, רוקח וסוחר.

היו"ר י. גורי:

אני מניח והועדה אינה נוטה לאשר את היסוד.

א. הרצפלד:

אני מציע לערוך בירור נוסף בענין זה, ולא להחליט כיד בטלילה.

אני מציע לבקש מהיו"ר וממר לצאוו לכדוק את הענין בדיקה נוספת.

היו"ר י. גורי:

עוד נחזור לענין.
כעח עלינו לדון בענין גביית 25 פרוטות מכל כרטיס קולנוע, ללא הסדר חוקי.

ע.ע.

ד"ר לנדאן:

בזמן האינפלציה לא יכלו בעלי בחי הקולנוע להדביק את עליית מחירי הכרטיסים לעליית המחירים הכללית, בעוד שהיו צריכים לשלם שכורות גבוהות יותר לעובדי בחי הקולנוע, ובעלי בחי הקולנוע התאוננו קשות על טענתם. התקיימו בירורים רבים על בעיה זו, והשתתפו בהם באופן פעיל טר רוקח שהיה אז ראש עיריית תל-אביב - ההכנסות נסס יאיר בעיריית תל-אביב ע"מ שהוויים 60% מכל ההכנסות - טר ברגסן, בי"מ טר האוצר הכנוח טר קפלן, ואנוכי. הביעה בעלי בחי הקולנוע היתה להוסיף 25 פרוסות לכחיר כל כרטיס, מבלי שיהיה צורך להוריע על כך למפיצי הכרטיסים, הגובים את זכרם לפי מחירי הכרטיסים, טר האוצר הסכים להצעה זו, ומאז מקבלים בעלי בחי הקולנוע תוספת זו. הסכום הזה שהורה, לפי הפכירה יאנו יודעים, 625.000 ל"י לשנה, המתחלקים ל-140 בחי קולנוע. מסכום זה גובים גם כס הכנסה.

אפשר להגיד לתוספת זו אין ביטוי חוקי, אבל לפי צו מ-1927, ראשי טר האוצר לתח דמי עמלה בזיעור 3% למי זכוכר בולים, ואפשר להגדיר תוספת זו כעמלה למכירת בולים.

מר קיטרון: אבל זו לא מכירת בולים.

ד"ר לנדאן:

צריך לקחת בחיבון בחי הקולנוע סכניסים למדינה ולעיריית 8-9 מיליון לירות לינה, כך שאפשר לתת להם את העמלה הזאת, לא כצאנו עדיין ביטוי חוקי אחר לגביית כספים זו, אני רוצה לציין, כי עד כה לא העירו את תוספת לבנו לפעולה זו, אף לא מצד טבקר המדינה.

א. ציזלינג:

אינני סובר צריך להתיר בכלל פעולה שאיננה כחוק. לדעתי, היועץ המשפטי צריך היה לתבוע לדין על פעולה זו. אין זה הוגן לתמוך בפעולה בלתי חוקית, שאחד הנימוקים שלה היא הוצאת דעת חברות מסויימות. אין זה הוגן שהמדינה חיתן יד לדבר שמשתמע כקנוניה שלא כחוק. חובה זו עצמה מספיקה כדי לתבוע הפסקת פעולה זו, ואני תובע מועדת הכספים לקבל החלטה על הפסקת הפעולה, אם נגיעה לבעלי בחי הקולנוע הכנסה גדולה יותר, האיר זאת המסולה, יעשו חוזים אחרים עם החברות, יסילו מסים אחרים על החברות, ולא יפעלו בדרך בלתי חוקית.

עלי לציין, כי התוספת של 25 פרוסות מוטלת על כרטיס פעולה 200 פרוסות וען כרטיס פעולה 1,250 ל"י.

האם תוספת זו טובאת בחיבון בחישוב האינדיקס?

ד"ר לנדאן:

כן.

א. ציזלינג:

את התשובה להך אני מבקש מהמסובה על חישובי האינדיקס.

אני מציע מועדת הכספים תחליט להודיע לטר האוצר וליועץ המשפטי על הפעולה הזאת. אינני חויב טענתם של בחי הקולנוע, הצצים בפטריות, מצדיק את הפעולה הזאת.

ע.ע.

היג"ר י. גורי:

אני עדיין לא יודע אם אני יותף בכל
לדעתו של חבר הכנסת ציזלינג, כי לא
כיררתי לעצמי את הענין במידה מספקת, אבל מה שאני יכול להגיד הוא:
אינני שולל את גישתו לענין. מכל מקום, עלי עוד לעיין בדבר, ואני
מציע להעמיד את השאלה בסדר יומה של הועדה בשיבה אחרת.

א. ציזלינג:

אני מבקש לקבל מספרים איך כחלק הסכום
של 625,000 ל"י בין בחי הקולנוע.

היו"ר י. גורני:

ברצוני לאמר כמה מלות פרידה לשני חברי-
הכנסת ציזולינג וזפר, שלא העמידו את עצמם
לבחירה לכנסת השלישית. אני בטוח שאילו רצו בכך היו עומדים לבחירה,
אבל היו להם שיקולים משלהם שלא להעמיד את עצמם. הצד השווה שבין שני
חברי כנסת אלה הוא זה שהם צעירים ברוחם. מכאן ואילך אני רוצה לאמר
מלים אחדות על כל אחד באופן נפרד.

אני מכיר את חבר הכנסת יפר עוד מימי
נעוריי ועל כמה דברים קנאתי בו תמיד. ראשית, קנאתי בו על כך שהוא עלה
ארצה לפני; שנית, קנאתי בו על כך שהוא הלך בדרך אחרת מזו שאני הלכתי
בה; קנאתי בו גם על כך שהוא ידע לנאום, ואנוכי לא ידעתי, אולם עם השנים
חילתי לקנא בו, מכיון שרעתי נצטללה עלי.

לפעמים אני רואה את חבר-הכנסת יפר עובר
את הרחוב ישר גב, ואני יודע שהוא גם ישר דרך. הוא אף פעם לא עיקם את
דרכו. היא היתה ישרה מאז שאני מכיר אותו.

אני רוצה לאחל לשני חברי כנסת אלה, שהם
שופעי מרץ, רעננות ומחשבה, שלא תיגרע מתכונתם זו מאוכה, כי זוהי תכונת
יקרה מאוד, ביחוד לגבי אנשים העוסקים בענייני ציבור. אני מאחל להם שתכונתם
זו תישמר לאורך ימים בכל זמן פעולה יעסקו בו.

ברצוני להזמין כמה מלים על חבר הכנסת
ציזולינג. אני מאחל לו שאת שפע המרץ התוסס בו - ואני מקווה שיהיה תוסס
בו גם כשן שנים רבות - לא יבוזז על הסתייגויות. הוא יכול לתת תרומה
הרבה יותר חשובה, ופירושים מיוחדים.

א. הרצפלד:
אינני יכול להגיד מעייתי את מלאכתי כיאות
לתפקידי. הצטערתי מאוד כאור לפעמים לא
יכולתי להצטרף לדעת היו"ר הועדה, אולם לא יכולתי לעשות אחרת.

חבר הכנסת גורי מילא באכזבה את תפקידו
כיו"ר הועדה, ואני חושב שאין בכנסת איש שיכול לדנות לו. נברכו שימשיך
את פעולתו במשך שנים רבות בצורה זו, במרץ זה, בעקשנות זו ובעקביות זו.
אני בטוח שאיש בכנסת השלישית לא יתחרה בו ולא יבוא במקומו. אני חושב
שהוא דבק במלאכה זו. הוא לא רק עבד בעצמו, אלא גרם לכך שגם אנו נעבוד.
אם הכנסת אישרה חוקים רבים ועברו דרך ועדת הכספים, צריך להודות על כך
לחבר-הכנסת גורי.

אני רוצה להגיד בהזדמנות זו כמה מלים
למר קיטרון, אתה קינור לכל אחד מאתנו, ואנו קשורים בך. מילאת את תפקידך
בנאמנות.

כלים אחדות עליהם שואל בוק. הוא התגלה
לפנינו כשיעור קומתו, במסירותו ובשירותו. ובניחוד ליו"ר הועדה.
גם האופוזיציה שלנו לא היתה הנוראה ביותר.

אני יותף לדברי ההערכה והביקורת של היו"ר
על חבר-הכנסת ציזולינג, לעמים קרובות גם אנו, הקואליציה, רואים בך כוח
שיחמך לנו כאשר לא תהיה אתנו.

א.ט. גניחותסקי:

אני מצטרף לדברי ההערכה על חברי האופוזיציה הם נתנו שירות גדול לוועד הכספים, שרר תמיד בוועד הכספים רגש נעים, רגש של זותפות ומעשי יצירה.

עלינו להודות, כי בטווח השנים האחרונות הושב בהרבה המצב הכלכלי בארץ, אם הגענו לכך, הרי זה ראשית כל בעזרת השם, אבל אני חושב שגם ועדת הכספים מילאה בזה תפקיד חשוב מאוד.

אני רוצה להגיד כמה כלים על היוזב-ראש שלנו. הוא לימד אותנו התמודד, ובזה הוא עשה שירות גדול מאוד. למרות שהיו בינינו חילוקי דעות, אין כל ספק שאי-ייתו הביאה לא רק תועלת רבה, אלא הביאה כבוד והעלמה את הרמה, ועל כך מחכים כל חברי הוועד.

אני שמח להצטרף לדברי ההערכה על היועץ-הטכני מר קיסרון, על מר שמואל בזק, מר ספינק והמזכירות, שבלעדיהן לא היו פרוטוקולים של דינאינו.

יש לי רושם שהוועד שלנו עשתה היסטוריה. הניחה אבנים ונדבכים, ובזה השתתפו גם הקואליציה והאופוזיציה. נזכה כולנו לראות בגאולה שלימה, שהאוצר שלנו יהיה באמת אוצר חסד ישראל.

א. ציולינג:

בימים האחרונים הייתי חמים דעים עם יו"ר הוועד על כך שוועד הכספים איננה צריכה להשאיר על שולחנה שום דבר בלתי מושלם.

היה זה מנהג טוב אילו היו מקדישים מדי פעם בכל ועדה יום לבירור חפסי איך צריכה הוועד לפעול, במה עשתה טוב, במה שגתה ואיך צריך למקן. אני מבין שאיננו עוסקים בחומרים אלה, ולכן לא אחיב על כך את הדיבור.

בדבר אחד אני מצטרף לאיחולי היוזב-ראש - אף אני הייתי רוצה שהצעות לא תבוזבזנה להסתייגויות.

נאטרו פה דברי ברכה לרגל פרישה סעבודה. לא הצגתי את טועמדותי לכנסת הכליטית, לא מסום זלזול בה. אני רואה את הכנסת כאחד מכשירי היסוד של המדינה ויל מערכת הכוחות בתוך המדינה, גם מערכת הכוחות הנאבקים בינן לבין עצמם במלחמת טענות, גם במערכת הכוחות המתאחדים יחד למאבק העם על קיומו ולמאבקה של המדינה על התפתחותה, על עצמאותה ועל שליטתה גבולותיה. התפקיד האישי אינו משתנה בעיני. האחריות האיטית אינה משתנה לא ע"י היות האדם בכנסת או במסעלה או בוועד או בתפקיד ציבורי או בשירות אחר, אלא מתגלה על פי כיות האחריות המכוננת לסילוי העניין כולו, גם על העניין אשר עליו נאבקים בין הכוחות וגם על העניין אשר עליו נאבקים עם הכוחות, וכסום כך אני רואה את תפקידי בעתיד לא להיחבא ולהימלט, כי אם להמשיך בשותפות את הדבר אשר אותו עושה הכנסת ועושים כל מכשירי הפעולה האחרים, ונקווה שכל אחד מאתנו יתרום את מלוא תרומתו לעניין שהוא מאמין בו ולשדות המשותפות לכולנו.

פעולם לא רציתי להרגיין את היו"ר, אבל אני יודע שגם הרגזתי אותו וגם הכבודי עליו, אולם לא היה זה מתוך זלזול וחולטה איטית, כי אם מתוך כבוד ואחריות לעניין.

ע.ע.

אני יותף לדברי ההוקרה לחברים שעזרו בעבודת הועדה ולשירות המאומץ של הביח הזה.

אני מודה גם על הפעולה המסותפת של כמה ממחלקות הממשלה, ביחוד שתיים מהן: זר האוצר ומחלקתו ומבקר המדינה, אשר לשר האוצר, אני מבין ששנינו עשינו כמיטב יכולתנו להכביד אחד על השני, כל אחד במאבקו על דרכו. גם במלאכת ההגנה עשה השר כמיטב יכולתו והגן על שגיאות ממשלתו. אשר למבקר המדינה, אני מקווה שהוא יחדור לסבכים הרבה יותר מסובכים מאלה שהוא חדר אליהם עד עכשיו, בכדי להתיר אותם.

אני רוצה לאשר שלכדתי הרבה מעבודתי בוועדת הכספים, לפדתי גם מיריביים, יריבים טעדיים ופוליטיים, לפדתי גם כיצד להילחם בהם. למדנו גם איך להתייחס בעבודה מתוך הערכה אישית שאינה קשורה ביחסים פוליטיים.

אם למדתי הרבה בוועדה, הרי שהיו"ר שלה למדתי יותר מכולם. אינני יכול לאשר שהייתי תמיד מרוצה מעבודתו ומהצבעותיו. אני יודע שלעתיים קרובות הוא היה יותף לדעותי ולא חסיד היה מרוצה מהצבעותיו. לא הייתי צריך לחכות לוועדת הכספים כדי להכיר את חבר הכנסת גורי ולהעריכו כחבר, כאדם וכנציג פועלים. הוא נתן לנו שיעור מחייב וכחנך, גם בשעה שנלחמנו בו מלחמת עקרונות, על היחס החברי ועל מידת הסבלנות, ועל כך אני מכיר לו טובה.

אני מקווה שפעולת ועדת הכספים בעתיד תחזק את המדינה ותביא לידי חווייתן שלא אל אזרחי המדינה.

י. בדר:
חבר הכנסת גורי הוכיח בוועדה זו דבר אחד - שאפשר לסיים את העבודה גם בלי להגביל את רשות הדיבור וכלי ההיחפז.

יש לי דעה טובה מאוד על חבר הכנסת גורי: הוא אדם ישר, אידיאליסט, חסור ואכזרי לגבי עצמו ונוח לבריאות.

חרטו לי לספר משהו על שני אפסים שהשתתפו בוועדה זו ושאינם עוד בחיים. קודם כל, בנוגע לשר האוצר הראשון, מר אליעזר קפלן ז"ל. לאחרי כן ועדת הכספים האחרונה שהוא נוכח בה, הוא קרא לשר סוזניב ולי ואמר: אתם שאלתם עוד ואלה שלא הסברתי. לאחר שהוא הסביר את היאלה הוא אמר: עכשיו מילאתי את כל חובותי ואני יכול לנסוע, מקרה בדרך זה מסטל את אישיותו הנעלה של המנוח. איר ליושב-ראש הראשון של ועדת הכספים, מר פנקס ז"ל, פעם הוא פגשני כחברי ספר לטיני. הוא לקח את הספר מידיו, קרא פסוק אחד על בירון, תירגם אותו ושאל: למה אתה קורא זאת? אמרתי: אני שואף למטטלה טובה, ואז אמר: כמובן, בהשוואה לזירתך כולנו מלאכים. זו הייתה שיחתנו האחרונה.

עכשיו בנוגע לאלה המובדלים לחיים. פעם השתתף בוועדה זו מר נפתלי, איש חקט, עדין, אישי מאוד בדבריו ורציני בכעשיו. הוא נתן לנו שיעורים לא טענים על עיקרי הפיננסים. אטנם מר גורי מסטיך בדרך זו בכיאות רבה.

הייתי מבקש מיו"ר ועדת הכספים של הכנסת השלישית שפעם בשנה יערוך מסיבה לחברי הועדה ויזכיר את כל חברי ועדת הכספים של הכנסת הראשונה והשנייה, על מנת להחליף זכרונות ועצות.

אני מציע גם לערוך סיורים בבתי חברי-

הועדה.

ה. למדון:

עבדתי שש שנים בוועדת העבודה, כיומה הראשון של הכנסת הראשונה, והיתה לי שמחת עבודה רבה בוועדה זו, לכרות זהו לי לעתים הסתייגויות שלא נתקבלו, אולם הרבה מאוד פעצותי נתקבלו. כאשר נכנסתי לוועדת הכספים, חשבתי כיצד לחדור לכל העניינים, ועלי להודות כי שקדנותו של היו"ר עזרה לי הרבה להחטא בעניינים וללמוד דבר מתוך דבר. ההסברים הרחבים, שטח המרחב הגדול שבחינת הזמן שניתן לכל חבר ועדה להביע את דעותיו - בשבילי היה זה חשוב מאוד.

את סר גורי אני מכירה זה 30 שנה, מהימים הראשונים שאני בארץ. בייחוד היתה מוכרת לי עבודתו בוועדת הביקורת הסרכזית של ההסתדרות, מוסד שהיה יקר בעיני כל חבר הסתדרות, אשר ראה בטוסר זה את האינסטנציה למביעת עוול, לבירור העניינים, להחזרת הצדק על כנו. סר גורי הסביע את חותמו על ועדת הביקורת. הוא דאג לכך שיישמע קולו של החבר, שיינתן הזמן הדרוש וחשוכת הלב הדרושה לפנייתו של כל חבר, ואותו קו טלווה אותו גם בוועדת הכספים. אני כצטערת שסר גורי לא השפיע על חברי ועדת הכספים גם בכליאת הכנסת. למשל, ידידי חבר הכנסת בדר הוא איש אחר ועודה ואיש אחר במליאה, אבל מאוד השפעת סר גורי לא התרחבה גם לאולם הכנסת.

למדתי לא רק מהיו"ר, לא רק מד"ר קיסרון - אשר באטת הדריך את חברי הועדה ובמיוחד אותי בזמן הראשון - ולא רק ספר בזק - הזוכר הכל ויודע בדיוק איפה כל דבר טונח - למדתי מכל חברי הועדה ללא יוצא מהכלל, בין אם דיברו בהרחבה ובין אם הסתפקו בהערות קצרות. בשבילי נפתחו בוועדה זו אופקים חדשים, רחבים.

היתה לי הזדמנות שניה לראות את חריצותו ושקדנותו של סר גורי - בוועדת גורי. אני מקווה שרעננותו, חריצותו ושקדנותו יעמדו לו עוד שנים רבות.

סר שפר:

אני מודה ליו"ר על דברי הטבח שאמר עלי. הלואי והייתי ראוי להם.

ועדת הכספים זכתה להיות מרכז העצבים

של החיים הפרלמנטריים ונושאת מאחריות הציבורית לעניינים הפיננסיים והכלכליים של המדינה. אינני יודע אם המטוסם היקנה לוועדה את המעמד הזה. אני חושב שגורם לכך ההרכב האנושי של הועדה וסגנון העבודה בה. אשא תמיד בלבי את זכרון הימים שבהם היתה לי הזכות להטנות על החבורה הזאת.

היו לי תפקידים טובים בימי חיי ומדי פעם אני זומע: היתה זה, והיית זה, ואף-על-פי-כן אין לי הרגעה של סי שהיה. אני עוד חושב על העתיד.

אני אסיר תודה לכל חברי הועדה. לטדתי מהם הרבה מאוד, גם בשעה שהסכמתי להם וגם בשעה שלא הסכמתי. למדתי באופן מוחשי מה ערכה של איפוזיציה לכדינה ולחיים הפרלמנטריים. בלי אופוזיציה ראויה לשמה חסר דבר עיקרי, המלח בחבשיל. אינני מדבר על המלח, אני מדבר על החיכוך.

סר גורי למדתי דבר שהוא אישי לו.

לסר גורי יש סגנון משלו: יושר, חריצות, חדירה לענין, מסירות, נאמנות, עקשנות, טבלנות ואחירה לעיקר בלי להיאחז בטפל, אע"פ שיש לו חולשה גדולה לפרטים, אני חושב שסגולה מיוחדת זו של סר גורי עזתה אותו לסדרין, לא רק בענייני פיננסיים. הוא השפיע על כולנו כאנשים. הוא השרה רוח של חברות, של יחסים הוגנים, של נכונות להסכמה הדדית במידה שהדבר ניתן, ועשה את כולנו לאנשים ראויים יותר לתפקיד שהוטל עלינו.

ע.ע.

ולבסוף, אתם מוזמנים לביתי באיילת
השחר בכל הזדמנות, בין כועדה ובין כחברים בודדים. אקבל אתכם תמיד
בטבר פנים יפות ומחוך רגש לבבי.

טר קיטרון: גרסה לי שאני מדבר כאן כוונתיך בכל
החבורה - אני יושב בוועדת הכספים מאז

יולי 1948.

אני חושב שתהיה זו חוצפה כצדאי אם אתחיל
לחלק שבחים; אין זה תפקידי. אני יכול רק להגיד דבר אחד: בחרתי לי את
הועדה הזאת, כיון שלדעתי זוהי הועדה החשובה ביותר. אע"פ שאני איש
משפט, רצייתי לעבוד בוועדת הכספים ולא בוועדת החוקה, ועל החלטה זו לא
החזרתי אף פעם.

לטדתי בוועדה זו הרבה מאוד. הקו המנחה
שלי בוועדה היה, כי אע"פ שאני נציג המטילה, אני רואה את עצמי כעובד
המדינה. פירושו של דבר התפקידי לשרת את האופוזיציה והקואליציה כאחד
בחור עובד כדינה נאמן, אע"פ שאני מייצג את המטילה.

אני קוֹרֵר לוועדה זו, וכפי שחבר-הכנסת
הרצלילד אטר, גם הועדה קטורה בי, את יחס הכבוד והאהדה אינני מנצל/אלא
פעם אחת בשנה, כפי שעזיתי אחסול. אני רוצה לאחל לי רק דבר אחד - שגם
בוועדת הכספים של הכנסת השלישית אזכה ליחס שזכיתי בו בוועדת הכספים של
הכנסת השנייה.

טר בזק: אני רוצה להודות לכל חברי הועדה, ליו"ר
במיוחד ולכל חבר-ועדה באופן נפרד, על
ההזדמנות ניתנה לי לעבוד במחיצתם במשך תקופת כהונתה של הכנסת השנייה.
היה זה בשבילי בז"ס טוב, וכן ניתנה לי הזדמנות לצרף תימונרית למעשה
השתדלתי לתת לכל חברי הועדה בלי פניות את מיטב השירות,
ואני מקווה שעזיתי זאת במידה מסוימת על הצלחה.

אני מרשה לעצמי להצטרף לדברי ההערכה של
חברי הועדה על היו"ר ילה. אולי אשתמש בביטוי של טר קיטרון - תהיה זו
קצת העזה. כצדאי לאמר דברים נוספים בעניין זה. עמדתי עם יו"ר הועדה
בכגוע קרוב ביותר, סגוע יום-יומי וליל-לילי, ולמדתי את המסעות
הטובה והגדולה של המימרה: "גדת המזית עממי באהלה של תורה". אני סודה
לכל חברי הועדה.

אגב, חברי הועדה יקבלו במשך היום חוברת
המסכמת את עבודת הועדה בטובב זה, ויוכלו לראות את היכול המבורך שנתנה
הועדה.

היו"ר י. גורי: עוד לא אמרתי שלום לחברי הועדה, כי עו
ניפגז בישיבה נוספת על-מנח למינים את
העבודה, אמרתי שלום לשני חברי הועדה ולא העמידו את עצמם לבחירה לכנסת
השלישית, כיון שלא חשבתי כי הישיבה הנוספת תהיה המסגרת המתאימה לאמר להם
שלום.

כמובן, היה בדעתי לאמר במסגרת הישיבה
הזאת עוד משהו להערכת היותפנות הטובה בינינו לבין ד"ר קיטרון, שהדריך
אותנו במשך כל הזמן בעבודתנו. אנחנו יודעים להעריך את העזרה והוא הגיש
לנו זאת אופן טילוי התפקיד מצדו.

אני רואה לי חובה לציין את העזרה החשובה שאני מקבל סמוך בזק, אני צריך לציין, כי נסיון עבודתנו המשותפת במשך כמה שנים לימדני להעריך מאוד את עבודתו, את נטירתו לתפקיד ואת יכולתו לחדור לעניינים, ועוד העמיד לפניו.

בודאי שאני רוחץ תודה גם לשאר החברים שעזרו לנו בעבודתנו. אני מעריך את העזרה הטובה של כר ספינק, המקשר בינינו לבין האוצר, ואת העזרה והמזכירות מגישות לוועדה בכלל, בכנסת נתגבש סגנון עבודה סיוח, שאינו סגור בכנסות אחרים, ובודאי יש חלק בזה ליו"ר הכנסת ולמזכיר הכנסת.

לא ציפיתי לדברי הפרידה שלי לחברי-הכנסת ציו לינג ויפרי יהפכו סמל לבנקס. לחבר הכנסת זפר לא היה כל יסוד לאמר: הלוואי והייתי ראוי לדברי השבח הנאמרו ע"י מר גורי. לא הייתי אוסר אף סלה שאני חושב כי לא הייתי צריך לאמר, אולי הייתי יכול להוסיף, אבל לא לגרוע ממה שאמרתי. אני יכול רק להוסיף דבר אחד: לחבר הכנסת זפר לא היתה אפשרות להחמיד בוועדת הכספים, אבל בכל פעם שהוא הסתחף ידעתי להעריך מאוד את דבריו, שנאמרו מתוך צלילות דעת ובכוח מסובע מאוד, כך שלא היה כל יסוד לאמר: הלוואי והייתי ראוי לדברי השבח. לי יש יסוד לאמר זאת, לאחר שפע הטובים שפיזרו לי, בודאי שאינני ראוי לכולם, אע"פ שאני בטוח כי הדברים נאמרו בכנות ובלי רצון להעניק לי נחת רוח.

בדרך כלל, אני חושב וכל אדם צריך לסלא את חובתו במסגרת יכולתו, ואין הוא ראוי לשום תודה על כך. אם אמרתי מה שאמרתי על החברים שעבדו אתנו, ד"ר קיטרון, מר בזק ואחרים, הם רק טילאו את חובתם. סכיון שנכנסנו לסלול של יחה, היה זה בודאי לא נכון סצדי אילו לא אמרתי את הדברים שאמרתי ביחס אליהם, אבל בעיקרו של דבר הם טילאו את חובתם. כל אחד מאתנו מסלא את חובתו בפידת יכולתו, ולאף אחד מאתנו לא כגיע שום פרס ותודה על כך. מצאתי לנכון להגיד את הדברים הטפוכחים הללו, מאחר שהדברים הקודמים נאמרו מתוך התרגשות.

(הישיבה נבעלה בשעה 11.45)